

Staroslavjansko veroslovje.

Žalost vsacega Slavena obide, kedar naše sedajno stanje pregleda; alj groziti se mora, če se maličkaj v tužno minuloost ozre. Da so celi slavenski narodi zaterti, da je jim narodnost vničena in pogažena, da so podjarmljeni, se samosilnemu in prevzetnemu sovražniku ne zdi zadosti; temoč nas Slavene še ob sladko tolažbo, katero nam dogodivšina dodeli, opraviiti hoče, in kar želi, tudi izpolni: veličanstveno slavensko minuloost z gerdo temo zakriva.

Da je bilo Babilon slavno mesto, da ste Tirus in Zidon zavolj kupčije in blagostanja slovele, še vsakteri, z dogodivšino le poverhoma soznani, povedati ve, da je ravno že toliko sto in sto let od njihmal preteklo; če pa poprašáš za pretečenost slavenskega Severa, naša vednost komej dalej kot do 30 letne vojske seže. Ako pa koga clo za vero naših starih Slavenov popitaš, ti bode čisto obmolknul, desiravno bi od vere Rimljanov in Gerkov mnogo pripovedati znal. In vendar še ni 1000 let preteklo, od kar so mesta Vineta, Wolin, Arkona i. t. d. na starem Vindičkem morju (Dřtřee) zavolj kupčije in izobraženosti tako slovele, da so se prvim mestom tedajšnega časa prištevale, in vera starih Slavenov je tako izverstna, da se veroslovju starih Rimljanov in Gerkov lahko uverstiti more.

Kakor vsi drugi narodi, ki so od Boga dobljeno razodenje zgubili, so tudi Slavjani mnogo Bogov moliti; alj pri vsem tem ni se zmisel (idea) jedinega Boga pri Slavjanih nikoli popolnoma utemnila. Tako so oni božjemu razodenju bližej stali, kot drugi narodi. Več krajev je sicer zavolj svetosti slovelo, alj med temi naj svetejša so bile mesta: Arkona, Rhetra, Štefin in Wolin.

Izmed mnogoverstnih bogov, ki so jih stari Slaveni molili, je bil Svantovit jeden naj imenitniših. Naj krasnejši tempelj Svantovita je bil v Arkoni, kjer je stala njegova štiriglavnata podoba z obritimi lasmi in bradó. Kaj ove štiri glave pomenijo, nihče ne more vganiti; obrita glava in brada pa pomenite, da te Bog, desiravno ni bil drugemu podveržen, vendar ni bil popolnoma svoboden in samosvoj. V desnej je deržal brončea rog, v levej pak v kvuk podpertí lok. Rog pomeni, da je dobrotljiv darovavec, lok pa, da je ostri kaznovavec vsega hudega. Suknja mu seže do stegen. Stal je na golej zemlji, zraven njega pa ležé berzda, sedlo in meč z zlatim deržalom in z lepo okinčano nožnico.

Zmed praznikov, kateri so se vsako leto Svantovitu v čest obhajali, je žetveno praznovanje nar bolj znano. Praznik je bil prosiven in zahvaliven, in se je vsako leto hitro po žetvi ob lepem vremenu obhajal. Duhoven, ki je Bogu darove doprinašal, je poprej tempelj z metlo osnažil. Svetiše so tako čestili, da noben, tudi duhoven pri očiščenju tempeljna ni se smel odahnuti. Kedarkoli se je hotel odahnuti, je skočil k vratam, da bi tega svetega kraja s svojim dihanjem ne oskrnil. Trume ljudi so pri darovanju tempelj obdajale. Klavni darovi se vpricho ljudstva zakolejo. Med tem Svantovitu posvečeni duhoven: „Grive“ imenovan iz presvetiša božji rog prinese, ga ljudstvu pokaže in pogleda, alj je lanski med že vsušen, kar je pičlo žetvo oznanovalo. Tedaj je duhoven ljudstvo opominjal, da naj bi si obilne pridelke skerbno prihranilo. Če se je pa rog še poln znašel, je jim duhoven obilno žetvo prerokoval in ljudstvo se je veselilo obilnosti, katero jim dobrotljivi Bog za prihodnje leto obetuje. Potem izlije duhoven z medom napolnjen rog k nogam Svantovita, ga zopet napolni in sam izpije. Dobro je pa tukaj razločiti med starim, skoz celo leto v tempeljno shranjenim, in od Boga, posvečenim medom, kateri minulosť pomeni in se k Bogovim nogam izlije, in med novo napolnjenim, ki pomeni prihodnost in gorke želje ljudstva, da bi jih Bog obvarval silne nevarnosti, lakote in težav. Te med se je Bogu posvečil; zato ga je tudi le duhoven izpiti smel, da bi druge ustnice posvečeni rog ne oskrunile. Rog se potem zopet napolni in Bogu v naročje podá, da bi med za prihodnje leto obrail. Potem silno velik jerbač (švniĝfučcu) prinesejo, da bi se mož prav lahko za njim zakril. Duhoven za njega stopi in vpraša ljudstvo, alj kaj od njega vidi? Če se mu je vprašanje potverdilo, moli Boga, da bi se prihodnje leto ne vidil več izza jerbača, opomeni ljudstvo k pobožnosti in zbor razpusti. Jerbač je predstavljal vsakletašnjo žetvo. Če je bila obilna, je jej tudi velikost jerbača primerjena bila; če je pa pri pičlem ostala, je prosil duhoven, da bi se prihodnjega leta ne vidil več izza jerbača, to je, da bi dobrotljivi Bog večo obilnost dodelil, ter je mu tudi veči jerbač obljubil.

Ko je bila daritev dokončana, se je ljudstvo k jedi in pitju spravilo, in v greh se je vsakemu šteló, kateri bi bil pri takej prilóžnosti trezen ostal.